

On "Savitri"

NOLINI KANTA GUPTA

Over "Savitri"

NOLINI KANTA GUPTA

SRI AUROBINDO ASHRAM
PONDICHERRY

Eerste editie: 13 januari 2001

© Sri Aurobindo Ashram Trust 2001
Uitgegeven door de publicatieafdeling van Sri Aurobindo Ashram
Gedrukt bij Sri Aurobindo Ashram Press, Pondicherry - 605002
GEDRUKT IN INDIA

Inhoud

Samensteller's Notitie	5
Voorwoord	6
Savitri	12
God's Schuld	26
Lezingen in "Savitri"	28
Aantekeningen over "Savitri"	31
De Openingsscène van "Savitri"	34
Het Menselijke Goddelijke	36
Appendix	41
Referenties van artikelen	42

Samensteller's Notitie

Dit boek was oorspronkelijk bedoeld als een uitgebreid werk met alle artikelen van Nolinikanta Gupta over "Savitri", zowel in het Engels als in het Bengaals. Jayantilal Parekh wilde echter een boekje in het Engels, uitsluitend met de artikelen van Nolinikanta over "Savitri". Daarom moest het worden ingekort tot slechts de zes artikelen die in dit boek zijn opgenomen. Ik heb Jayantilalda ook verteld dat ik Dr. M.V. Nadkarni zou vragen een voorwoord voor dit boek te schrijven. Ondanks de bereidwilligheid en inspanningen van Dr. Nadkarni kon het voorwoord niet worden voltooid en aan Jayantilalda worden voorgelegd, omdat hij is overleden.

De zegen van de Avatar van de Allerhoogste - Sri Aurobindo - is ingeroepen door als appendix toe te voegen wat hij zelf in zijn auteursnotitie over "Savitri" heeft gezegd, om dit boek in alle opzichten compleet te maken.

Hopelijk wordt dit een zeer populair boek met een grote oplage, en dan verwacht ik dat iemand zich zal melden om de artikelen van Nolinida over "Savitri" in het Bengaals te bundelen voor publicatie.

Pondicherry
24 november 2000

Satadal

Voorwoord

Nolini Kanta Gupta's Verzamelde Werken in het Engels (1970) is een ware schat aan baanbrekende ideeën, inzichten en flitsen van intuïtieve waarneming die als fakkels in de nachtelijke hemel vele verborgen terreinen van intellectueel discours verlichten. In zijn geschriften treffen we een reikwijdte en diepgang van denken aan die een frisheid en zuiverheid bezit die ongebruikelijk is voor de mentale stratosfeer. Tegelijkertijd hebben ze een denkwijze die fijner geweven is dan mogelijk is op het weefgetouw van het menselijk intellect. Het woord 'globaal' karakteriseert zijn denken het meest treffend. Het is globaal in de zin dat het niet het perspectief is vanuit één enkele hoek of vanuit een paar nauw verwante hoeken. Het mentale standpunt beschouwt slechts één kant van het object, en in ons antispirituele tijdperk lijkt deze eenzijdige mentaliteit juist de grootste deugd te zijn. Het globale perspectief, kenmerkend voor een geest die verlicht is door spiritueel bewustzijn, overstijgt de eenzijdigheid van het intellect. Het gaat voorbij alle tegengestelde opvattingen en standpunten en probeert de onderliggende waarheid te zien die zich in elk ervan probeert te manifesteren. Zo stuiten we in de geschriften van Nolini Kanta Gupta vaak op die dynamische waarheid die zich op mentaal niveau manifesteert in meerdere standpunten en wijzen en invalshoeken van visie.

Nolinida, zoals Nolini Kanta Gupta tijdens zijn leven algemeen bekend stond, bezat die zeldzame gave om tot de kern van een probleem door te dringen en onmiddellijk de waarheid van de dingen te doorgronden. Zoals Deshpande het verwoordt (in zijn "Nolini Kanta Gupta's Perceptions of Poetry" in *Tributes to Nolini Kanta Gupta*, Sri Mira Trust, Pondicherry, 1988): "Er is een katholiciteit van perspectief, een manier om Gods wereld te zien in haar vele stemmingen van vreugde, een intimiteit, zelfs een identiteit, met de verborgen goddelijkheid in het graan en in de ster, een waardering die alle conventionele opvattingen overstijgt, van het heldere én het duistere, maar het is altijd met de lamp van de geest dat hij zich voortbeweegt."

Niettemin respecteerte hij de eisen en normen van het tijdperk waarin hij schreef. Hij drukt de waarheid die hij heeft waargenomen uit in heldere intellectuele bewoordingen en niet dogmatisch. Daardoor, ongeacht het onderwerp, of het nu gaat om het nog steeds lastige probleem van Hindoe-islamitische eenheid in India, of de betekenis van de Indiase cultuur, of modernistische poëzie, of Shakespeare of T.S. Eliot, of Sartreaanse vrijheid, of de kronkelwegen van de spirituele reis, of de interpretatie van de Veda of de Upanishads, heb ik nooit een duik in zijn geschriften genomen zonder een schitterende diamant van een idee of een standpunt te kunnen ontdekken.

Het is echter jammer dat het werk van Nolinida, 10 delen in het Bengaals en 8 delen in het Engels, relatief ontoegankelijk en onbekend is gebleven voor de intelligentsia van dit land. Dit kan aan twee redenen worden toegeschreven. Ten eerste werd het grootste deel van wat hij schreef gepubliceerd in de tijdschriften van de Sri Aurobindo Ashram of aanverwante instellingen; dit maakte hem in feite ontoegankelijk voor de academische wereld, aangezien

we leven in een tijdperk waarin de zogenaamde hoeders van ons intellectuele domein weinig begrip of sympathie hebben voor spirituele zaken. Ze moeten nog beseffen dat ware spiritualiteit niet anti-intellectueel is maar, in de woorden van Sri Aurobindo, gekenmerkt wordt door een onbevreesde wil die het aandurft om "De lijnen van veiligheid die de rede trekt, die de sprong van de geest en de duik van de ziel in het Oneindige belemmeren" uit te wissen. (*Savitri*: blz. 26) En in dit opzicht is er niet veel veranderd, althans niet in India, hoewel er elders in de wereld een grotere openheid en ontvankelijkheid is voor spirituele zaken. Wij in India lijken nog steeds te leven in een periode die gekenmerkt wordt door een kater van de ouderwetse anti-spirituele intellectuele fase.

De tweede reden waarom Nolinida's geschriften niet zo wijdverbreid bekend zijn als ze verdienen, is dat hij te dicht bij Sri Aurobindo leefde, de stralende zon die het moeilijk maakte voor de andere sterren aan het firmament om opgemerkt te worden. Maar dat maakt deze geschriften niet overbodig of volledig afgeleid. Zijn geschriften zijn geen loutere exegese of verduidelijking van de werken van zijn Meester, en zelfs wanneer hij een kiemidee van Sri Aurobindo overneemt, ontwikkelt hij het op zijn eigen manier. Want in een werkelijk spirituele relatie neemt de Guru nooit de ware individualiteit van een discipel af. Spiritueel discipelschap versterkt die juist. Net als een ruw bewerkt marmerblok dat onder de beitel van een geïnspireerde beeldhouwer komt, wordt de individualiteit van de discipel beter gedefinieerd, want spiritualiteit is immers de sculptuur van iemands innerlijke wezen. Nolinida was een creatief denker op zich en zijn oeuvre (in het Engels en Bengaals) behoort tot de beste werken die door een schrijver in onze tijd zijn geproduceerd. Zijn geschriften over Sri Aurobindo's Yoga en over *Savitri* behoren tot de meest heldere over deze onderwerpen.

Wat Sri Aurobindo's Yoga betreft, was Nolinida ongetwijfeld een van de meest scherpzinnige schrijvers, zoals blijkt uit zijn uitgebreide geschriften over dit onderwerp. (Yoga van Sri Aurobindo, dat uit 12 delen bestaat. Zie *Verzamelde Werken*, delen 3 en 4.) Zelfs als beoefenaar van deze Yoga werd zijn uitmuntendheid algemeen erkend. Wat *Savitri* betreft, was zijn betrokkenheid bij het boek zeer intiem. Hij raakte erbij betrokken terwijl het nog werd geschreven en klaargemaakt voor publicatie. Tot halverwege de jaren veertig bleef Sri Aurobindo versie na versie van *Savitri* eigenhandig schrijven, onvermoeibaar uitbreidend en perfectionerend. Maar toen hij het gedicht voor publicatie voorbereidde, kon hij al dat werk niet langer alleen doen. Hij nam de hulp in van twee discipelen, van wie Nirodbaran de laatste handgeschreven kopieën maakte en Nolini Kanta Gupta de getypte versies. (Noot van de redacteur: Supplement bij de herziene editie van *Savitri*.) Het zijn deze getypte versies die Nolinida had voorbereid die naar de drukkerij gingen en waarvan de proefdrukken opnieuw aan Sri Aurobindo werden voorgelezen. Sri Aurobindo greep deze gelegenheid aan om de tekst nog eens te bekijken en regels toe te voegen, regels te wijzigen of leestekens aan te passen. Toen Nolinida de *Advent* begon te redigeren, publiceerde hij vervolgens vele canto's van *Savitri* voor het eerst in dit tijdschrift. Gedurende de periode 1946-1951 werden delen van *Savitri* gepubliceerd in de *Pathmandir Annuals* onder advies of begeleiding van Nolinida. Hij vertaalde *Savitri* ook in het Bengaals. Zoals

Nirodbaran het stelt: "Aangezien *Savitri* Sri Aurobindo's laatste compositie was, was de vertaling ervan Nolini's laatste compositie. En ik kan bevestigen dat de meesterlijke vertaling een grote dimensie heeft toegevoegd aan de Bengaalse taal." (*Tributes to Nolini Kanta Gupta*, p. 14)

Ik ben blij dat de Sri Aurobindo Ashram in dit dunne boekje zes van zijn essays over *Savitri* uitbrengt. Dit zijn zeker niet de enige geschriften van hem die betrekking hebben op *Savitri*; er zijn er nog veel meer die een grote hulp zijn voor de student van het gedicht, hoewel de verwijzing naar het epos niet centraal staat in deze andere essays. Ik had graag minstens zijn essay getiteld "Mystic Poetry" (Collected Works) gezien. van Nolini Kanta Gupta: Vol. II, pp. 64-81) opgenomen in dit volume, omdat het het onderscheid verduidelijkt tussen verschillende soorten mystieke poëzie en ook het onderscheid tussen mystieke poëzie, spirituele poëzie, filosofische poëzie en religieuze poëzie. Dit onderscheid is zeer nodig in deze tijd, aangezien het niet inzien ervan heeft geleid tot veel verwarring onder critici van India die in het Engels schrijven. Sommigen van hen hebben bijvoorbeeld de neiging om alle uitstortingen in versvorm over een "spiritueel" thema of onderwerp op één hoop te gooien onder spirituele poëzie. Zo worden Swami Vivekananda, Swami Ramatirtha, Swami Shivanand, J. Krishnamurthy, Rabindranath Tagore en Sri Aurobindo allemaal gecategoriseerd als "spirituele" dichters op grond van de thema's van hun poëzie composities. Het epitheton 'spiritueel' in de term 'spirituele poëzie', zoals Nolini's het gebruikt, verwijst niet naar het thema van de compositie, maar naar het niveau van inspiratie waaruit het gedicht is voortgekomen, en naar de kwaliteit van de poëzie erin. En ten tweede stelt het zoeken naar een onderscheid ons in staat om een aantal raadselachtige gedeelten van een gedicht als *Savitri* in een nieuw licht te zien; we beginnen te zien dat we in veel van deze gedeelten spirituele poëzie aantreffen waarin de Geest zijn eigen taal spreekt en een directe visie of een openbaring beschrijft.

Sri Aurobindo's *Savitri* is een te uniek literair werk, zowel qua omvang als qua waarde, om een lezerspubliek te vinden dat er klaar voor is. Het is niet geschreven om te voldoen aan de gevestigde smaak en normen van de critici van onze tijd, en dat verklaart waarom zelfs nu de meeste literaire critici er door in de war zijn. Zoals K.D. Sethna heeft benadrukt, was *Savitri* niet bedoeld om slechts goede poëzie te zijn. "De poëzie moet goed zijn door een verheffing in poëtische kwaliteit naar het hoogst mogelijke spirituele niveau: dit niveau moet creatief zijn in termen van poëtische waarden. *Savitri* moet poëtisch de steeds hogere top uitdrukken die Sri Aurobindo's progressieve spirituele opstijging heeft bereikt. Daarom kunnen we het niet beschouwen als louter poëzie of louter spiritualiteit. Het moet ons tegelijkertijd helpen om Sri Aurobindo's eigen top te bereiken en dat te doen met het volledige bewustzijn van de poëtische manier waarop die top communicatief is geworden van zijn waarheid, zijn kracht, zijn vreugde. *Savitri* moet worden opgevat als Sri Aurobindo's spirituele autobiografie, bedoeld om ons zijn innerlijke leven van zowel poëtische creativiteit als creatieve spiritualiteit opnieuw te laten beleven." (Amal Kiran [K.D. Sethna] "Vragen en antwoorden over *Savitri*" in *Aspecten van Sri Aurobindo*, The Integral Life Foundation, VS 1995.) Om toegang te krijgen tot een van Sri Aurobindo's belangrijkste werken, zoals *Het Goddelijke Leven*, *De Menselijke Cyclus*, *Het Ideaal van Menselijke Eenheid*,

De Synthese van Yoga, Savitri, De Essays over de Gita, De Grondslagen van de Indiase Cultuur, Over de Veda of De Toekomstpoëzie, is veel meer nodig dan een goed getraind, logisch en filosofisch intellect. Men heeft een zekere spirituele gevoeligheid en openheid nodig. Menig erudiete en intellectueel geschoolde lezer is verbijsterd teruggekeerd na het lezen van Sri Aurobindo en heeft geklaagd dat hij in zijn geschriften weinig anders aantrof dan vaagheid en een vermoeiende overvloed aan woorden. Het is inderdaad waar dat, zoals Jesse Roarke ooit zei, Sri Aurobindo, op een paar uitzonderingen na, te omvangrijk is om te bevatten en te veel om te geloven.

Dit geldt in het bijzonder voor *Savitri*. De meeste mensen hebben wat hulp nodig bij de studie ervan. Sommigen beweren dat het geen boek is dat bedoeld is voor wat normaal gesproken als "studie" wordt beschouwd en dat men geen hulp van buitenaf nodig heeft om het te lezen, aangezien een "mantramandala" zoals *Savitri* haar hart opent voor allen die het benaderen met een houding die het best wordt gekarakteriseerd door de volgende woorden van Arjuna in de Gita: "*śiṣyaste'haṁ, śādhi mām tvām prapannam*" - "Ik neem mijn toevlucht tot u als leerling, verlicht mij." Ik heb geen bezwaar tegen deze opvatting, behalve dat er verschillende oprechte lezers zijn die dankbaar zouden zijn voor wat hulp bij de voorbereiding om deze benadering te volgen. En voor zulke mensen is Nolinida, naar mijn mening, de beste hulp die ik kan aanbevelen.

Het verhaal van Satyavan en Savitri is minstens zo oud als de Mahabharata; sterker nog, het verscheen voor het eerst duizenden jaren eerder als een Vedische mythe. Sri Aurobindo's voornaamste bedoeling met het verhaal van Satyavan en Savitri was om het te gebruiken als kader voor het projecteren van zijn visie op de evolutionaire reis van de mens op aarde en op zijn toekomst. Als inleiding op de thematische rijkdom en complexiteit van *Savitri* is er, naar mijn mening, geen beter stuk geschreven tekst dan Nolinida's artikel getiteld "Savitri", opgenomen in dit volume (Verzamelde Werken, deel 4). Het is ook een zeer goed voorbeeld van Nolinida's beschrijvende proza op zijn best: compact, economisch en toch zo helder.

De meeste lezers van *Savitri* raken vaak in de war door Deel I (Boeken 1, 2 en 3, pagina's 1 tot 348) van *Savitri*, dat bijna de helft van de lengte van het epos beslaat en handelt over Aswapathi's yoga. Wat hiermee overeenkomt in Vyasa's vertelling in de Mahabharata is de beschrijving van Aswapathi's offer, beschreven in 10 verzen! Vooral Boek II, dat Aswapathi's ontdekkingsstocht beschrijft naar de verschillende bewustzijnswerelden, is waarschijnlijk het moeilijkste deel van het hele epos. Nolinida's artikel gaat in op de kern van dit deel van *Savitri* en in minder dan 5 pagina's geeft hij ons inzicht in waar Aswapathi's yoga over gaat en waarom Sri Aurobindo er zoveel nadruk op legt. Wat nog belangrijker is, is dat hij ons laat beseffen dat dit niet de yoga van een of andere koning uit een vervlogen tijdperk is die hier beschreven wordt, maar een yoga die cruciaal is voor jou en mij en voor de toekomst van de wereld. De link tussen de eerste 3 boeken wordt duidelijk gemaakt en we zien de unieke plaats die Boek III inneemt in Aurobindo's visie op de toekomst van de mens.

Nolinida besteedt in dit artikel weinig aandacht aan de boeken IV, V en VI van het epos, die waarschijnlijk het meest toegankelijke deel van het epos zijn, zelfs voor een niet-ingewijde lezer. Maar de lezer heeft hulp nodig bij de rest van het boek. Nolinida begint het tweede deel van dit essay door ons te vertellen wie *Savitri* werkelijk is: de Goddelijke Moeder die als menselijk wezen naar de aarde is neergedaald "om de sterfelijke aarde te veranderen in een onsterfelijk paradijs". Vervolgens beschrijft hij Savitri's missie in twee fasen. De eerste fase, die van voorbereiding, wordt beschreven in Boek VII; Het Boek van Yoga. In de tweede fase, die wordt beschreven in Boeken IX, X en XI, volgt *Savitri* de God van de Dood en ontdekt ze zijn ware persoonlijkheid en missie op aarde. Wanneer ze zichzelf en Satyavan uiteindelijk in de onsterfelijke, stralende wereld van onberispelijke schoonheid en vlekkeloze vreugde aantreft, verwerpt ze deze eeuwige dag en kiest ze het licht van deze aarde. Dit is wat ze wil transformeren, zodat onsterfelijke volmaaktheid hier kan wonen. Opnieuw heeft Nolinida hier in een paar pagina's zeer beknopt het innerlijke thema van de tweede helft van *Savitri* uiteengezet.

Dit is niet alles wat Nolinida ons in dit prachtige stuk te bieden heeft; In de laatste 3 secties geeft hij ook een zeer verhelderende uitleg van een episode in Savitri's Yoga, getiteld "De Drievoudige Zielskrachten." (Boek VII, Canto 4) Hier ontmoet *Savitri* de drie Madonna's en hun asurische perversies die hun werk bederven. Wat ze betekenen en hoe de hele episode het drama van een van de centrale thema's van *Savitri*, namelijk de weigering van de mens om de Goddelijke Genade te aanvaarden, opnieuw uitbeeldt, wordt hier op briljante wijze naar voren gebracht. Je vraagt je af hoeveel we allemaal, die van *Savitri* houden, ervan zouden hebben geprofiteerd als Nolinida was overgehaald om over elk canto van het gedicht op deze onnavolgbare wijze te schrijven. Bovendien verbindt hij deze episode in Savitri's Yoga met een ervaring die de Moeder in haar *Gebeden en Meditaties* heeft beschreven. De Moeder schijnt ooit te hebben opgemerkt dat Sri Aurobindo in *Savitri* nogal wat geheimen van haar innerlijke spirituele leven had blootgelegd. Nolinida helpt ons te begrijpen wat de Moeder met deze openbaring van haar bedoeld moet hebben.

Deze selectie van Nolinida's geschriften bevat twee stukken over het openingscanto van het epos, namelijk "De openingsscène van Savitri" en "Lezingen in Savitri". In het eerste stuk legt hij de innerlijke betekenis uit van deze dageraad, waarvan er volgens de Vedische Rishi's een opeenvolging is.

"Lezingen in Savitri" is een commentaar op drie fragmenten uit dezelfde openingsscène.

Het eerste fragment verwijst naar de Onbewuste Godheid, dat wil zeggen de transformatie van het Goddelijke Wezen in Materie, die altijd gedreven wordt door de geheime drang om weer zichzelf te zijn.

De tweede reeks passages behandelt het thema van de Avatar, van de Goddelijke Genade die een menselijke vorm aanneemt, zodat de lagere dierlijke natuur in de mens kan worden overgehaald om te veranderen in

de goddelijke natuur. Maar het is moeilijk om de menselijke natuur te overtuigen om te veranderen; Sterfelijkheid verdraagt de aanraking van het eeuwige niet en verzet zich ertegen, totdat zij uiteindelijk overwonnen en getransformeerd wordt door de Genade.

"Aantekeningen over *Savitri*" is een mengelmoes van verschillende dingen. Het begint met een kort commentaar op de eerste paar regels van Boek VI, Canto I, die Narads reis door de hemel beschrijven terwijl hij afdaalt naar de aarde om Aswapathi te bezoeken. Dit stuk wordt gevolgd door een uitleg van de symbolische betekenis van de griffioen, die wordt genoemd als de beschermgod van het grensgebied tussen de onderste en bovenste hemisferen. Vervolgens is er een korte toelichting op de aard van de visie van het opperwezen, zoals die wordt beschreven in een paar regels in Boek X, Canto 4, pp. 660-661 van *Savitri*. Ten slotte is er een kort commentaar op een passage in Boek III, Canto 4, die de Nieuwe Schepping beschrijft die van bovenaf neerdaalt.

"Gods schuld" is een zeer heldere uiteenzetting van een concept dat herhaaldelijk wordt gebruikt in het gedicht van Sri Aurobindo, zoals bijvoorbeeld in de regel: "Een wederzijdse schuld bindt de mens aan het Opperste." (*Savitri*, p. 67)

"Het Menselijke Goddelijke" verheldert een ander belangrijk concept. Mensen hebben de neiging het Goddelijke te beschouwen als iets dat de warmte, de kleur en de levenslust van het menselijke mist, en het te zien als iets kouds, steriels en onpersoonlijks. Maar Nolinida corrigeert deze misvatting: het belichaamde Goddelijke verworpt of minimaliseert het menselijke niet, maar integendeel, het vergroot dit aardse wezen en verheft het louter aardse tot een grote hoogte van verfijning.

Ik ben Sri Satadal en alle anderen die verantwoordelijk zijn voor deze publicatie dankbaar voor de gelegenheid die ze me hebben gegeven om mijn respect te betuigen aan de nagedachtenis van Nolinida door middel van dit korte voorwoord.

Secunderabad
Nadkarni

Mangesh

Savitri

(1)

"Savitri", het gedicht, het woord van Sri Aurobindo, is het kosmische Antwoord op de kosmische Vraag. En Savitri, de persoon, de Godheid, de Goddelijke Vrouw, is het antwoord van het Goddelijke op de menselijk aspiratie.

De wereld is een groot vraagteken. Het is een raadsel, eeuwig en steeds terugkerend. Jij hebt het raadsel onder ogen gezien en geprobeerd tot een oplossing te komen sinds je een denkvermogen hebt gekregen om te zoeken en te onderzoeken.

Wat is dit universum? Waar komt het vandaan? Waar gaat het heen? Wat is dat? Wat is het doel van dit alles? Waarom ben je hier? Wat is het doel van zijn bestaan?

Zo is de aard van het menselijk verlangen. En Ashwapati begint in zijn zoektocht de wereld te verkennen en te zien wat het is, hoe het is opgebouwd. Hij observeert hoe het zich laag na laag, niveau na niveau van bewustzijn ontwikkelt. Hij beklimt deze trappen, neemt kennis van de werking en functies van elk ervan en gaat verder, verrijkt door de ervaringen die elk bijdraagt aan zijn zich ontwikkelende bewustzijn. De beklimming die hij ervaart, is van onwetendheid naar kennis. De mens begint vanuit het donkerste bed van onwetendheid, de solide basis van rots, als het ware, het lichaam, het materiële bestaan. Onwetendheid is hier absolute onbewustheid. Uit de totale afwezigheid van bewustzijn begint het wezen te ontwaken en op te stijgen naar een geleidelijk ontwikkelend - verbredend, verdiepend en verheven bewustzijn. Zo vordert Ashwapati, stijgt hij op van een puur lichamelijk leven en bewustzijn naar de volgende trede van de ladder, de eerste verschijning en uitdrukking van levenskracht, het vitale bewustzijn - energieën en vormen van het kleine lagere vitale. Hij gaat verder, beweegt omhoog, er is een groeiend licht in en vermengd met de duisternis; onwetendheid begint één voor één zijn harde en donkere lagen af te werpen en maakt plaats voor gerichte en gemotiveerde energieën. Hij ontmoet wezens en schepsels die passen bij die niveaus, kruipend, roerend en klimmend, bewogen door de wetten die de respectievelijke gebieden beheersen. Op deze manier gaat Ashwapati over naar het hogere vitale, naar de grens van het mentale.

Ashwapati merkt nu met een heldere, levendige blik op dat al deze werelden en de wezens en krachten die ze bewonen, als het ware getroffen zijn door een sinistere balk die op hun lichamen gebrandmerkt is. Ondanks een inherente drang tot opstijging is de weg geen rechte weg, maar een kronkelige en kromme weg die zich een weg baant door steegjes en doodlopende straatjes. Er is een grote corruptie en verdraaiing van natuurlijke bewegingen naar de Waarheid: leugens en pretenties, arrogantie van blindheid heersen hier in verschillende mate. Ashwapati wilde de oorzaak van

dit alles weten. Dus gaat hij achterom, duikt naar beneden en komt in een gebied terecht dat de bron lijkt te zijn en de basis van alle onwetendheid, duisternis en leugens. Hij komt in het hart van de Nacht, de afgrond van het bewustzijn. Daar ontmoet hij de Moeder van het Kwaad en de zonen van de duisternis. Hij staat voor

...de poort naar een valse Oneindigheid,
Een eeuwigheid van desastreuze absoluten,...¹

Hier zijn de krachten die alles wat de menselijke aspiraties en de drang van de wereld proberen uit te drukken en te bouwen aan goddelijke dingen, naar beneden trekken en naar de verdoemenis lokken. Het is de wereld waarin de krachten van het oorspronkelijke onwetendheid hun primitieve spel vinden. Ze zijn duister en gevaarlijk: ze jagen op de schepselen van de aarde die niet tevreden zijn met vazallen te zijn van de duisternis, maar proberen zich naar het Licht te bewegen.

Gevaarlijk is deze doorgang voor de hemelse aspirant:

Waar de rode Wolf wacht bij de ondoorwaadbare stroom
En de Dood's zwarte adelaars krijsen naar de steile rots...²

Hij moet absoluut waakzaam zijn, absoluut op zijn hoede, absoluut oprecht.

Hier moet de reiziger van de Weg omhoog,
Want koninkrijken van de Hel trotserend slingert de hemelse weg,
Pauzeren of langzaam door die gevaarlijke ruimte gaan,
Een gebed op zijn lippen en de grote Naam.³

Maar er is geen ontsnapping. De goddelijke reiziger moet door dit gebied heen. Want het ligt over de weg naar zijn doel. Niet alleen dat, het is noodzakelijk om door deze Nacht te gaan. Want Ashwapati

Wist dat de dood een kelder was van het huis van leven,
Voelde in destructie schepping's haastige voetstap,
Kende verlies als de prijs voor een hemelse winst
En de hel als een kortere weg naar hemel's poorten.⁴

Ashwapati betreedt nu de hogere lichtende regionen. Hij komt in gebieden van grotere adem en ruimere beweging - het hogere vitale en vervolgens in het nog helderdere gebied van het hogere denkvermogen. Hij bereikt de hemel waar onsterfelijke wijzen en de godheden en de goden zelf verblijven. Zelfs

¹ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 28, p. 221.

² Idem., p. 230.

³ Idem., p. 210.

⁴ Idem., p. 231

deze blijken voor Ashwapati slechts gedeeltelijke waarheden te zijn, verschillende aspecten, waar maar beperkt, van de Ene Werkelijkheid daarbuiten. Zo laat hij alles achter zich en bereikt de enige Werkelijkheid, de transcendente Waarheid der dingen, de status van immens en oneindig en eeuwig, onveranderlijk bestaan en bewustzijn en gelukzaligheid.

Een Uitgestrektheid broedde, vrij van besef van Ruimte,
Een Eeuwigdurendheid, afgesneden van de Tijd...
Een absolute, niet communiceerbare stilte...⁵

Hier lijkt het einde van de zoektocht te zijn, en men zou daar voor altijd willen blijven in die toestand

Een stille occulte Oorzaak, ondoordringbaar,
Oneindig, eeuwig, ondenkbaar, alleen.⁶

Ashwapati stond misschien op het punt zich te laten meeslepen door die Gelukzaligheid, maar plotseling sluipt er twijfel in hem binnen - er is een aarzeling, een vraag; hij hoort een stem:

Het ego is dood; wij zijn bevrijd van bestaan en zorg,
We hebben afgedaan met geboorte en dood en werk en lot.
O ziel, het is te vroeg om verheugd te zijn!
Gij hebt de grenzeloze stilte bereikt van het Zelf,
Gij zijt gesprongen in een blijde goddelijke afgrond;
Maar waar heeft gij Zelf's missie en Zelf's vermogen geworpen?⁷
Op welke dode berm van Eeuwige's weg?

Ashwapati draait zich om. Een nieuwe perceptie, een nieuw bewustzijn begint zich in hem te ontfouwen. Een nieuwe drang beweegt hem. Hij moet aan een nieuwe reis beginnen, een nieuwe zoektocht en prestatie. De wereld bestaat noch als een Waarheid, noch als een illusie op zich. Ze bestaat in en door de Moeder der werelden. Er is een motief voor haar bestaan en het is haar wil die in dat bestaan wordt uitgevoerd. De wereld beweegt zich voort ter vervulling van een doel dat zich ontwikkelt door het aardse leven en het menselijk leven. Het onwetende, onvolledige menselijke leven op aarde is niet het absolute einde van het leven hier. Dat leven moet evolueren tot een leven van licht, liefde en vreugde, volmaakt hier beneden. De natuur zoals ze nu is, zal worden getransformeerd tot een nieuwe, pure en stralende substantie. Ashwapati is vervuld van deze nieuwe drang en geïnspireerd door deze nieuwe visie. Hij ziet en begrijpt nu de waarheid van zijn leven, het doel dat bereikt moet worden, de grote droom die hier gerealiseerd moet worden op aarde in en door materie. Hij ziet hoe de natuur onophoudelijk en onvermoeibaar heeft gewerkt, door de eeuwen heen, door de eeuwigheid heen. Hij is nu bijna ongeduldig om de voltooiing hier en nu te zien. De

⁵ Sri Aurobindo Savitri, SABCL, Vol. 28 pp. 308, 310.

⁶ Idem, p. 309

⁷ Idem, p. 310

goddelijke Stem toont hem echter de wijsheid van geduldig werken, langzaam haasten. De Stem vermaant hem:

Ik vraag u niet om uw hart van vuur op te laten gaan
In de Onbeweeglijke's wijde zorgeloze zaligheid...
Uw ziel werd geboren om de beladen Kracht te delen;
Gehoorzaam uw natuur en vervul uw lot:
Accepteer de moeilijkheid en het godgelijke gezwoeg,
Leef voor het langzaam stappende alwetende doel...
Alle dingen zullen veranderen in Gods herscheppende uur.⁸

Maar de menselijke vlam, eenmaal ontstoken, is moeilijk te doven. Ze zoekt een onmiddellijk resultaat. Het begrijpt de volheid van de tijd niet. Dus roept Ashwapati uit:

Zwaar en lang zijn de jaren, die ons werken telt
En nog altijd zijn de zegels stevig op mensen's ziel
En vermoeid is oeroude Moeder's hart...
Talm niet lang met uw transmuterende hand,
Die vergeefs gedrukt wordt op één gouden staaf van de Tijd...
Laat een groots woord gesproken zijn vanaf de hoogten
En één grootse daad de deuren van het Lot ontsluiten.⁹

Deze grote roep van de menselijke ziel ontroerde de Goddelijke Moeder en zij verhoorde uiteindelijk haar gebed. Ze antwoordde door haar moederlijke troost te schenken aan de verlangende, dorstige ziel:

“O sterke voorloper, ik heb uw roep gehoord.
Eén zal neerdalen en de ijzeren Wet breken...
Een zaad zal worden gezaaid in Dood's ontzagwekkende uur,
Een tak van de hemel getransplanteerd naar menselijke grond;
De Natuur zal verder springen dan haar sterfelijke stap;
Het Lot zal veranderd worden door een onveranderlijke wil.¹⁰

En Zijzelf daalde neer op aarde als de dochter van Ashwapati om de menselijke arbeid op zich te nemen en het goddelijke werk te volbrengen.

(2)

De Goddelijke Moeder is op aarde als een menselijk wezen. Zij zal de sterfelijke aarde veranderen in een onsterfelijk paradijs. De aarde is momenteel een bundel van materieel onbewustzijn. Het Allerhoogste

⁸ Sri Aurobindo Savitri, SABCL, Vol. 28 pp. 335-336, 341.

⁹ Idem, p. 345

¹⁰ Idem, p. 346

Bewustzijn heeft zich gemanifesteerd als allerhoogst onbewustzijn. Het Goddelijke is zichzelf kwijtgeraakt door zichzelf te verpulveren en te verspreiden. Onsterfelijkheid is aldus begraven hier beneden in de dood. De taak van het geïncarneerde allerhoogste Bewustzijn is om de aan de dood gebonden goddelijkheid te doen herleven, het menselijk bewustzijn in zijn aardse leven te bevrijden van de duisternis van het materiële onbewustzijn en het terug te brengen in zijn oorspronkelijke stralende staat van het Goddelijke Bewustzijn.

Dat is de missie van Savitri. Deze missie bestaat uit twee fasen of periodes. De eerste is die van voorbereiding; de tweede die van vervulling. Savitri, de menselijke belichaming, kreeg slechts twaalf maanden van haar aardse leven en in die korte tijd moest ze alle voorbereidingen treffen. Ze kende haar werk vanaf haar geboorte, ze was zich bewust van haar aard en de missie die haar was toevertrouwd. Nu staat ze voor een crisis. De Dood staat daar voor haar. Wat moet er gebeuren, hoe moet ze verder? Er werd haar verteld dat ze de Dood moest overwinnen, dat ze onsterfelijk leven op sterfelijke aarde moest vestigen. De Goddelijke Stem klinkt:

Verrijs, O ziel, en overwin Tijd en Dood.¹¹

Ja, ze is er klaar voor, maar niet voor zichzelf, maar voor haar Liefde, het wezen dat het leven van haar leven was. Savitri is het Goddelijke Bewustzijn, maar hier in het sterfelijke lichaam is ze gehuld in het menselijk bewustzijn; het is het menselijk bewustzijn dat ze moet leiden, omhoog en verder, en het is in en door het menselijk bewustzijn dat de Goddelijke Realisatie moet worden uitgedrukt en gevestigd. De menselijke Savitri verklaart: Als de Dood wordt overwonnen, is het ter wille van Satyavan die eeuwig met haar leeft. Ze lijkt te zeggen: Wat ik wil zien, is de levende Satyavan en ik voor altijd met hem verenigd, indien nodig, ver weg van de duisternis en de onrust van deze aarde.

Mijn sterkte is van mij weggenomen en gegeven aan de Dood,
Waarom zou ik mijn handen heffen naar de gesloten hemelen...
Waarom zou ik strijden met aarde's onbuigzame wetten
Of dood's onvermijdbare uur afwenden?
Dit is zeker het beste, om mij te verzoenen met mijn lot
En dichtbij achter mijn geliefde's voetstappen te volgen
En door de nacht te gaan van schemerlicht naar de zon...¹²

Maar een donderende stem daalt van boven neer en schudt Savitri tot in de kern van haar bestaan.

En wat zal uw ziel zeggen, wanneer hij ontwaakt en ziet
Dat het werk onaf gelaten is, waarvoor hij kwam?¹³

¹¹ Sri Aurobindo Savitri, SABCL, Vol. 29 p 474

¹² Idem, p. 474-475

¹³ Idem, p. 475

Zo wordt Savitri nu geconfronteerd met een crisis die sterk lijkt op die waarmee Ashwapati te maken kreeg. Beiden bevonden zich op een kruispunt: weg van de aarde, in de pure geneugten van de hemel, of in de wereld, zwoegend op de aarde. Savitri's ziel werd nu in al haar volheid aan haar geopenbaard. Ze zag de machtige bestemming waarvoor ze was neergedaald en het grote werk dat ze hier op aarde moest volbrengen, niet enige persoonlijke of individuele menselijke voldoening of prestatie, maar een kosmische vervulling, een wereldwijde menselijke realisatie. De godheid in Savitri is nu volledig ontwaakt, gevestigd in haar volheid - de Goddelijkheid geïncarneerd in een menselijk lichaam. Alle godheden, alle godin-emanaties zijn nu in haar opgenomen en hebben de totaliteit van haar machtige gestalte gevormd.

Hier begint dan de tweede fase van haar missie - haar werk en prestatie, de overwinning op de Dood. Alleen de Goddelijke mens kan de Dood overwinnen. Savitri volgt de Dood stap voor stap en onthult geleidelijk het mysterie van de dood, zijn persoonlijkheid en zijn ware missie, hoewel de duistere God denkt dat hij het is die Satyavan en Savitri met zich meeneemt naar zijn eigen huis, zijn zwarte vernietiging. Want de Dood is dat in zijn eerste verschijning, het is volkomen vernietiging, niets, niet-bestaan. Zo verklaart de machtige Godheid op gebiedende toon aan de sterfelijke vrouw Savitri:

“Dit is mijn stille donkere onmetelijkheid,
Dit is het huis van de eeuwigdurende Nacht,
Dit is de heimelijkheid van het Niets,
De ijdelheid begraving van leven's verlangens...
Hoopt gij in deze grimmige oprechtheid van naakte leegte
Nog altijd voort te bestaan en lief te hebben?”¹⁴

Inderdaad, de Dood is niet slechts een vernietiging van het lichaam, het is in werkelijkheid niets, niet-zijn. Op het moment dat het zijn, het bestaan, de werkelijkheid zich manifesteerde, zich vestigde als een materieel feit, ontstond tegelijkertijd het tegendeel ervan, niet-zijn, niet-bestaan, niet-werkelijkheid; tegen een eeuwig 'ja' werd een eeuwig 'nee' gesteld. En in feite blijkt dit eeuwige Nee een grotere, effectieve werkelijkheid te zijn, het heeft zich om elk bestanddeel van het universum gewikkeld. Dat is wat zich heeft gemanifesteerd in het materiële domein als de onomkeerbare degradatie van energie en in de sterfelijke wereld is het ontkenning, twijfel en leugenachtigheid - het is datgene wat leidt tot falen in het leven, en frustratie, ellende en verdriet. Maar toen drong Savitri's visie verder door en zag ze: De

¹⁴ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 586.

* Hier worden we herinnerd aan een parallel in Goethes opvatting van de rol van Satan (het Negatieve Principe) in menselijke aangelegenheden. Satan is niet slechts een vernietigende duivel, hij is een opbouwende engel. Want het is hij die moet aansporen en drijven en zwoegen om de schepping te dienen, telkens wanneer de inspanningen van de mens onder zijn juiste niveau zakken.

Dood is een manier om het doel sneller en vollediger te bereiken. De ontkenning is een schijnbaar obstakel om de snelheid van het proces te verhogen, te zuiveren en te intensiveren waarmee de wereld en de mensheid worden hervormd en opnieuw geschapen. Deze verschrikkelijke Godheid jaagt de menselijke inspanning tot het einde na; totdat hij vindt dat er niets meer te doen is; dan is ook zijn missie volbracht. * Zo klinkt een laatste kreet, de kreet van een wanhopig stervende Dood, die het universum doorboort en de ultieme uitdaging opwerpt voor Savitri:

O menselijke aanspraak op onsterfelijkheid,
Openbaar uw vermogen, ontbloot uw geest's kracht,
Dan zal ik Satyavan aan u teruggeven.
Of als de Machtige Moeder met u is,
Toon mij haar gelaat, opdat ik haar zou kunnen aanbidden;
Laat onsterfelijke ogen kijken in de ogen van de Dood...¹⁵

Ook het verlangen van de Dood, zijn gebed, wordt vervuld. Hij staat tegenover Savitri, maar dit is niet de Savitri tegen wie hij vecht. Van wie is deze stem?

Ik groet u, almachtige en zegevierende Dood,
Gij grandioze Duisternis van het Oneindige...
Ik heb u uw vreselijke gedaante van verschrikking gegeven
En uw scherpe zwaard van verschrikking en leed en pijn
Om de ziel van de mens te dwingen om voor licht te strijden...¹⁶

Wat er daarna gebeurt, is iets vreemds, ontzagwekkends en wonderbaarlijks. Licht flitste overal, een springende vuurvlam spreidde zich uit en de donkere gedaante van de Dood werd verbrand - niet tot as, maar tot laaiende lichtvonken:

Zijn lichaam werd gegeten door licht, zijn geest verslonden.¹⁷

Zo kwam de Dood tot zijn dood - niet tot de dood in werkelijkheid, maar tot een nieuwe incarnatie. De Dood keerde terug naar zijn oorspronkelijke goddelijke Werkelijkheid, een emanatie van de Goddelijke Moeder.

Zijn donkerheid en zijn sombere vernietigende macht,
Verrees als een geheime pracht, geopenbaard voor het zicht,
Waar eens de onmetelijke belichaamde Leegte had gestaan.
Nacht, het schemerige masker, was een prachtig gezicht
geworden.¹⁸

¹⁵ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 664.

¹⁶ Idem, p. 666

¹⁷ Idem, p. 667

¹⁸ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 679

In dat domein van puur transcendent licht stonden de menselijke Savitri en de getransformeerde Satyavan oog in oog.

(3)

Savitri is de onsterfelijke, stralende wereld binnengegaan waar alleen onberispelijke schoonheid, vlekkeloze vreugde en een onmetelijke, zelfverzamelde kracht heersen. Savitri hoorde de melodieuze stem van het Goddelijke:

Je hebt nu de ellende en onmogelijke omstandigheden van de aarde achter je gelaten, je hebt het domein van onvervalste gelukzaligheid bereikt en je hoeft niet terug te keren naar het oude, turbulente leven: verblijf hier beiden en geniet van eeuwige gelukzaligheid.

Maar Savitri antwoordde vastberaden en onbeweeglijk:

Ik klim niet naar uw eeuwigdurende Dag,
Zoals ik ook uw Eeuwige Nacht heb gemedend...
De aarde is de uitverkoren plaats voor de machtigste zielen;
De aarde is het heroïsche geest's strijdperk...
Uw dienstbaarheden op de aarde zijn groter, Koning,
Dan alle glorieuze vrijheden van de hemel.¹⁹

Opnieuw moet Savitri, net als Ashwapati, een keuze maken tussen twee lotsbestemmingen, twee zielsbewegingen - hoewel de keuze al gemaakt is voordat ze haar wordt voorgelegd. Ashwapati moest, zoals we weten, de stille, onveranderlijke, transcendente status van puur licht opgeven om zich te baden in dit lagere, aardse licht. Ook Savitri, als prototype van het menselijk bewustzijn, koos voor dit aardse licht en wendde zich daartoe.

De Rishi van de Upanishad verklaarde: zij die alleen onwetendheid aanbidden, treden in de duisternis, maar zij die alleen kennis aanbidden, treden in een nog donkerdere duisternis. Deze wereld van absoluut licht, die Savitri 'eeuwige dag' noemt, is wat de Upanishadische Rishi ziet en beschrijft als het gouden deksel op het gezicht van de Zon. De Zon is het complete integrale licht van de Waarheid in haar volheid. De gouden bedekking moet worden verwijderd als men de Zon zelf wil zien - om het integrale leven te leiden, moet men de integrale waarheid bezitten.

Zo daalt Savitri neer op aarde en, staande op de uitnodigende grond, spreekt zij tot Satyavan alsof zij hem troost omdat hij hun eigen verblijfplaats in de hemel heeft verlaten om onder de stervelingen te wonen:

Hemel's aanraking vervult, maar maakt onze aarde niet ongedaan...
Nog steeds ben ik zij, die naar u toekwam, midden in het gemurmel

¹⁹ Idem, p. 686

Van zonverlichte bladeren aan deze rand van dit bos
Al, wat ik voorheen was, ben ik nog steeds voor u...²⁰

De hele mensheid, de hele wereld, spreekt in vreugde en dankbaarheid de gedachten en gevoelens van Satyavan uit en zingt deze dankzegging:

Als zij het is, waarvan de wereld heeft gehoord,
Verwonder u niet langer over welke gelukkige verandering dan ook.²¹

(4)

In haar *Gebeden en Meditaties* zegt de Moeder:

Comme l'homme n'a pas voulu du repas que j'avais préparé avec tant d'amour et de soin, alors j'ai invité le Dieu à le prendre.

*Et mon Dieu, Tu as accepté mon Invitation et Tu es venu t'asseoir à ma table; et en échange de ma pauvre et humble offrande Tu m'as octroyé la finale libération! **

Wat is dit feestmaal dat zij voor de mens bereidde en dat de mens weigerde? Het is niets anders dan het Goddelijke Leven hier beneden - het leven van de goden die onsterfelijkheid genieten, vol van het opperste licht en kracht, liefde en heerlijkheid. De mens verwierp het omdat het voor hem iets te hoogs, te groots is. Als aards wezen van kleine afmetingen kan hij slechts kleine dingen bevatten en waarderen, minuscule deeltjes van een materiële wereld. Hij verwierp het allereerst vanwege zijn onwetendheid; hij weet niet, noch is hij in staat zich voor te stellen dat er zulke dingen bestaan als onsterfelijk leven, goddelijkheid, onverduisterd licht, liefde zonder verdriet, of een stralende, rustige, onzichtbare energie. Hij weet het niet en toch is hij arrogant, arrogant in zijn geringe kennis, zijn onbeduidende macht, in zijn blinde zelf-genoegzaamheid. Bovendien is er, naast onwetendheid en arrogantie, een element van opstandigheid in hem, want in zijn half-wakkerheid met zijn rudimentaire bewustzijn, als hij ooit in contact komt met iets dat boven en buiten hem staat, als een schaduw van een andere wereld zijn drempel overschrijdt, is hij niet in vrede, wil hij het niet erkennen, maar ontkent en vervloekt het zelfs.

De Goddelijke Moeder brengt troost en verlossing. Voor de Genade is het zo'n klein en gemakkelijk iets, het is een wonder hoe zelfs zoiets eenvoudigs, natuurlijks en onopvallends door iemand geweigerd kan worden.

²⁰ Sri Aurobindo: Saivitri, SABCL, Vol. 29, p. 719

²¹ Idem p. 723

* "Omdat de man de maaltijd die ik met zoveel liefde en zorg had bereid weigerde, riep ik God aan om het te nemen.

Mijn God, U hebt mijn uitnodiging aanvaard, U bent gekomen om aan mijn tafel te zitten, en in ruil voor mijn arme en nederige offergave hebt U mij de ultieme bevrijding geschonken."

Als de mens geen nut ziet in de gave die zij voor hem heeft neergezonden, zal zij die natuurlijk terugnemen en teruggeven aan Hem aan wie die toebehoort, want alle dingen behoren de Allerhoogste Heer toe, zelfs Zij behoort Hem toe, omdat Zij één is met Hem. De Gita zegt: er is niets anders dan Brahman in de schepping - de doener, het doen en de daad, alles is in wezen Hij. In het offer dat dit bewegende, handelende universum is, zijn de offeraar, het offer en het geofferde element Brahman - *brahmārpanam brahma haviḥ*.

Dit gebaar van de Goddelijke Moeder leert ons ook wat de benadering en houding van mensen in al hun activiteiten zou moeten zijn. In al onze bewegingen moeten we Hem altijd gedenken, naar Hem verwijzen, bedenken dat uiteindelijk elke beweging van Hem komt en we moeten ze altijd aan Hem aanbieden, ze teruggeven aan de oorspronkelijke bron waar ze vandaan komen, daarin ligt de vrijheid, de goddelijke onthechting die het individu altijd moet bezitten om één met Hem te zijn, zijn identiteit met Hem te voelen.

(5)

De weigering van de mens van de Goddelijke Genade is zeer mooi en beeldend weergegeven in een perfecte dramatische vorm door Sri Aurobindo in Savitri. De weigering komt één voor één van de drie samenstellende delen van de mens. Allereerst is de mens een materieel wezen, een lichamelijk schepsel, als zodanig is hij een wezen van onwetendheid en ellende, van brute blindheid. Hij weet niet dat er iets anders is dan zijn huidige staat van ongeluk en duistere lot. Hij is zich er zelfs niet van bewust dat er iets hogers of nobeler zou kunnen zijn dan de lelijkheid waarin hij is ondergedompeld. Hij leeft op aarde met een aards bewustzijn, beweegt mechanisch en hulpeloos door wisselvalligheden waarover hij geen controle heeft. Toch is het materiële leven geen louter verachtelijk iets; achter zijn duisternis, achter zijn verdriet, achter al zijn zwakheden, is de Goddelijke Moeder daar die het ondersteunt en er haar genade en schoonheid in schenkt. Inderdaad, zij is één met deze wereld van smarten, zij is er in feite één mee geworden in haar oneindige medelijden en liefde, zodat dit materiële lichaam van haar zich bewust kan worden van zijn goddelijke wezen en zijn ware vorm kan manifesteren. Maar de mens, geïndividualiseerd en afgescheiden in een egoïstisch bewustzijn, heeft het gevoel voor zijn innerlijke werkelijkheid verloren en spreekt alleen nog maar met betrekking tot zijn uiterlijke vorm. Het is daarom natuurlijk voor de fysieke mens om de fysieke Godheid in hem te verwerpen en te ontkennen, hij vervloekt het zelfs en wil blijven zoals hij is. Hij schreeuwt daarom in onwetendheid en angst:

Ik ben de Man van Smarten, ik ben hij,
Die genageld is op het wijde kruis van het universum...
Ik zwoeg als het dier, zal als het dier sterven.
Ik ben de mens, de rebel, mens, de hulpeloze slaaf...
Ik weet, dat mijn lot voor altijd hetzelfde zal zijn
Het is mijn Natuur's werk, dat niet kan veranderen...

Ik werd gemaakt voor kwaad, het kwade is mijn lot;
Kwaadaardig moet ik zijn en door kwaad leven;
Ik kan niets anders doen dan mijzelf zijn;
Wat de Natuur van mij maakte, dat moet ik blijven.²²

De Goddelijke glorie openbaart zich even aan het aardse bewustzijn, maar de mens weigert uit zijn varkensstal getrokken te worden. De genade trekt zich terug, maar in haar Allerhoogste Bewustzijn van eenheid en liefde troost zij het gevallen schepsel en geeft haar de verzekering:

Op een dag zal ik terugkeren, een brenger van sterkte...
Misère zal vernietigd van de aarde verdwijnen;
De wereld zal bevrijd worden van de kwaadheid van het Beest...²³

De basisstatus of het fundament van de mens, in feite van de schepping, is de aarde, de materiële organisatie. Na het lichaam komt het leven en de Levenskracht. Hier bereikt de mens een groter dynamisch wezen van energie en creatieve activiteit. Ook hier, op dit niveau, is wat de mens is of wat hij bereikt slechts een weerspiegeling, een schaduw, maar vooral een misvormde gelijkenis, een afwijking van de goddelijke werkelijkheid die zich erachter verbergt en zich toch gedeeltelijk openbaart. Die Godheid is de vorm van Macht van de Moeder, we noemen haar verschillend, Kali, Durga en Lakshmi, want het is Haar Genade die uiteindelijk wordt uitgedrukt en vervuld in deze wereld van vitale kracht. Het is vanwege deze realiserende kracht van de Moeder dat

Langzaam het licht groter wordt in het Oosten,
Langzaam maakt de wereld voortgang op de God's weg.
Zijn zegel staat op mijn taak, het kan niet falen:
Ik zal de zilveren zwaai horen van hemel's poorten,
Wanneer God naar buiten komt om de ziel van de wereld te ontmoeten.²⁴

Maar de mens herkent deze Godin niet, in zijn kracht van onwetendheid en arrogantie. Menselijke macht, zo hebben we gezegd, is een weerspiegeling, een schaduw van de Goddelijke Macht, maar meestal is het een vervormde, een verdraaide Goddelijke Macht. De mens is vol van zijn egoïstische, vitale zelfvertrouwen: hij gelooft dat het zijn eigen wil is die alles realiseert, alles wat hier bereikt wordt; wat hij ook geschapen heeft, is door de kracht van zijn eigen verdienste en alle nieuwe scheppingen die in de toekomst zullen plaatsvinden, zullen door de genade van zijn eigen genie zijn. Een machtig vitaal zelfbeeld vertroebelt zijn bewustzijn en hij ziet niets anders, begrijpt niets buiten het bereik van die beperkte visie. Dit is de Rakshasa, dit is de Asura in de mens. Dit is zijn levensfilosofie:

²² Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, pp. 505-507.

²³ Idem, p. 507

²⁴ Idem, p. 510

Klim ik, een eiser van de troon van de hemel.
Als laatstgeborene op aarde sta ik als eerste...
Zelfs als hij niet bestaat, ontstaat hij in mij...
Geen magie kan mijn magie's vaardigheid overtreffen.
Er is geen wonder, dat ik niet bereiken kan.²⁵

Zo verwerpt dit vitale wezen in de mens, in zijn Rakshasa-honger en Asurische zelf-ingenomenheid, de Goddelijke Kracht die in feite ook achter hem staat en hem ondersteunt. De Godin, in het kielzog van haar voorganger, keert terug naar waar ze vandaan kwam, maar laat een troostend woord achter, waarin ze verzekert dat ze op een dag zal terugkeren; ze zal haar tijd afwachten. Want op een dag

Zal de schreeuw van het ego binnenin verstild worden,
Zijn leeuwengebrul, die de wereld opeist als voedsel,
Alles zal macht zijn en zaligheid en gelukkige kracht.²⁶.

In zijn lichaam is de mens het beest, in het vitale is hij de Rakshasa en de Asura, hij stijgt nu op in het denkvermogen. En in het denkvermogen is hij de ware mens, hij heeft zijn eigen menselijkheid bereikt. Hier heeft hij het licht van kennis ontvangen, een breder en dieper bewustzijn, hij heeft de geheime mysteries van de Natuur onthuld, verborgen krachten aan het werk gezet die onbekend en onbenut waren. Al deze prestaties zijn mogelijk geweest voor de mens omdat het de Moeder van het Licht is die erachter zit en naar voren is getreden om iets van haar stralende aanwezigheid te verspreiden. Maar de mens heeft geen flauw benul van de aanwezigheid van deze stralende Godheid; zijn eigen licht is een scherm geweest voor het innerlijke goddelijke licht. Het is voor het menselijke denkvermogen niet mogelijk het hogere licht te vatten: zijn bewustzijn, zijn kennis is te beperkt, te oppervlakkig, te zwak om te begrijpen wat daarbuiten ligt. Dit Goddelijke Licht is ook een bron van vreugde; het bewustzijn dat het bezit is ook de essentie van Vreugde en Gelukzaligheid. Maar dat alles is verborgen voor de menselijke kennis. De mens beschouwt de Waarheid als zijn eigendom; welke waarheid er ook is, zijn verstand kan die vatten en in werking stellen: Waarheid en Werkelijkheid zijn evenredig met zijn eigen bewustzijn, zijn mentale begrip. Wat anderen beschouwen als realiteiten van de geest, transcendenten waarheden, is een illusie en een waanbeeld. Dit is wat gewoonlijk bekend staat als het wetenschappelijke denkvermogen, het rationele bewustzijn. Een orthodoxe wetenschappelijke mentaliteit is in de eerste plaats een uiting van overmoed, van arrogante zelfverzekering. In zijn formidabele trots verklaart hij:

Ik heb de kosmische energieën aangegrepen voor mijn gebruik.
Ik heb me verdiept in haar oneindig kleine elementen
En heb haar onzichtbare atomen ontmaskerd...

²⁵ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 511-512.

²⁶

Als God aan het werk is, heb ik zijn geheimen gevonden.²⁷

Deze hoogmoed bij de mens lijkt echter een pure ondoordringbaarheid te zijn: het is een masker, een holle schijn; want ondanks al zijn kennis heeft hij uiteindelijk geen zekerheid bereikt, geen absolute waarheid. Er zit iets achter, al die uiterlijke bravoure die hij tentoonspreidt, heeft een gevoel van hulpeloosheid, soms bijna zo beklagenswaardig als dat van een kind; want hij ontdekt uiteindelijk

Alles een speculatie is of een droom.

Uiteindelijk wordt de wereld zelf een twijfel.²⁸

Het is waar dat zijn onderzoek naar het universum, zijn kennis van de grenzeloze natuur en de onuitputtelijke veelvoud van de schepping hem een gevoel van het eindeloze en het oneindige hebben gegeven, maar hij heeft niet het noodzakelijke licht of vermogen om die lijnen van de oneindigheid te volgen, integendeel, er is een krimp in hem bij aanraking van zulke uitgestrektheid; zijn kleine menselijkheid maakt hem wanhopig aards gebonden, zijn streven volgt de lijnen van de minste weerstand:

Onze kleinheid redt ons van het Oneindige.

Roep mij niet in een bevroren grandeur, alleen en verlaten,

Om de grote eeuwige dood te sterven...

Menselijk ben ik, laat mij menselijk blijven

Tot ik in het Onbewuste zal stilvallen en slapen.²⁹

Zo wordt ook deze Godin verworpen, net als haar vorige kameraden, de Moeder van het Licht, de Godheid die eigenlijk de gids en heerser is over het eigen lot van de mens. Ook zij wordt afgewezen, maar het is haar niet te klagen, in serene rust brengt zij troost en hoop aan het verontruste menselijke denkvermogen en zegt dat zij zal terugkeren in de volheid van haar incarnatie. Zij spreekt goddelijk:

Op een dag zal ik terugkeren, Zijn hand in de mijne,

En gij zult het gelaat van het Absolute zien.

Dan zal het heilige huwelijk bereikt zijn,

Dan zal de heilige familie geboren zijn.³⁰

(6)

Aan de onbewuste en onwetende menselijke natuur presenteert Savitri, de afgezant van het Goddelijke, de krachten en persoonlijkheden die achter de huidige zwakheden van de mens schuilgaan - deze gebroken beelden van

²⁷ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 29, pp. 518-519.

²⁸ Idem, p. 519

²⁹ Idem, p. 520

³⁰ Idem, p. 521

ware realiteiten die verspreid liggen voor het bestaan. De mens zal bewust worden gemaakt, hij wordt stap voor stap bewust gemaakt, juist door zulke relaties van tijd tot tijd. Het Vedische beeld is dat van de eeuwige opeenvolging van dageraad waarvan niemand het begin kent, noch het einde, dat de schepping voortschrijdt van licht tot licht, van bewustzijn tot hogere niveaus van bewustzijn. Van het materiële leven, via het vitale en het mentale leven, bereikt hij eerst het spirituele leven en uiteindelijk het Goddelijke Leven. Van het dierlijke stijgt hij op tot mensheid, en uiteindelijk tot Godheid.

Maar er zijn tussenpersonen. De volheid van de realisatie hangt af van de volheid van de incarnatie. Het Kwaad in het lichaam, het Kwaad in het vitale, het Kwaad in het denkvermogen zijn, hoe heftig en onverzettelijk ze ook mogen zijn, ondergeschikte instrumenten, want ze dienen slechts een machtigere Heer. De eerste erfzonde is de Dood, de God van de Ontkenning, van het niet-bestaan. Dat is de bron - fans et origo - de oorsprong van al het onheil, het lot dat het aardse leven met zich meebrengt. Deze demon, deze anti-Goddelijke moet opgespoord en vernietigd worden of opgelost worden in zijn oorspronkelijke oorsprong. Dit is het Nihil dat het Goddelijke ontkent - Asat dat ernaar streeft Sat teniet te doen en dat deze wereld van onwetendheid en ellende heeft geschapen, dat wil zeggen, in zijn uiterlijke pragmatische vorm. Zo ziet Saviri de ene bron en kent zij de remedie. Daarom achtervolgt zij de Dood, achtervolgt hem tot het einde, dat wil zeggen, tot het einde van de dood. De lichtende energie van de Allerhoogste staat nu oog in oog met zijn eigen schaduw en doet die opklaaien. Het vlammeende Licht tast de substantie van de duisternis aan en maakt er haar eigen getransfigureerde substantie van. Dit is dan de gave die Savitri de mens brengt, de onsterfelijkheid van het Goddelijke zelf, die de sterfelijkheid die nu op aarde heerst, transformeert.

Gezien de noodzaak van deze tijd, voor de cruciale, kritische en in zekere zin definitieve voltooiing van de evolutionaire drang van de Natuur, moet het Goddelijke Zelf neerdalen in de volheid van Zijn goddelijkheid; want alleen dan kan de aarde radicaal veranderd en volledig getransformeerd worden. In het begin daalde het Goddelijke eenmaal neer, maar door Zichzelf op te offeren, verpulverd, verstrooid en verloren te gaan in de oneindigheden van een universeel, materieel, onbewustzijn. Opnieuw moet Hij neerdalen, maar ditmaal in de opperste glorie van Zijn zegevierende Lichtkracht.

Dit is dan het occulte, de symbolische betekenis van het gebaar van de Moeder die zich afwendt van de mens met haar gaven en terugkeert naar het Goddelijke Zelf, en Hem uitnodigt als de belangrijkste eregast op deze aarde. Of, in het Vedische beeld, zal Hij komen als het vlammeende front en de leider van het reizende offer dat dit universele bestaan is.

God's Schuld

Hier is een regel uit Savitri:

En hier God's schuld voldoende aan aarde en mens...

Wat is deze schuld die God aan de aarde en de mens verschuldigd is? We begrijpen de schuld die de mens en de aarde aan God, hun schepper, verschuldigd zijn. Maar hoe is God zijn schepping iets verschuldigd? Bovendien leren we dat God zijn schuld betaalt via zijn vertegenwoordiger, zijn protagonist op aarde, de strevende mens.

Laten we eerst het mysterie van God's schuld aan de mens begrijpen. We weten dat in het gewone leven een ondergeschikte een plicht heeft jegens zijn meerdere, de mindere is een schuld verschuldigd aan de meerdere. Dat is gemakkelijk te begrijpen. Evenzo heeft de meerdere ook een plicht jegens zijn ondergeschikte, de meerdere heeft zijn plicht jegens de mindere. Het kind is zijn ouders iets verschuldigd; niet minder is de schuld die de ouders aan het kind verschuldigd zijn. Ouders brengen niet alleen een kind ter wereld, maar moeten het ook opvoeden, verzorgen, onderwijzen en een goede basis in het leven geven. We weten ook, zoals de Schrift ons leert, dat de mens een schuld heeft aan de goden. Het aflossen van deze schuld wordt beschreven in de instelling van het offer (*yajña*). Door middel van dit offer bereikt de mens wat hij op aarde moet bereiken. Het is het geven van wat men is en wat men heeft aan de goden; het offer wordt gebracht met het offer aan de goden. Maar het offer is geen eenzijdige handeling; het offer brengt van de goden gaven voor de mens – materiële welvaart en geestelijke vervulling. De mens vermeerderd zichzelf op deze manier, maar vermeerderd daarmee ook de goden. Het offer dat de mens brengt in zijn offergave - al zijn bezittingen - zijn aardse bezittingen, maar vooral zijn bezittingen van de innerlijke wereld, de rijkdom van zijn geest, de deugden van zijn bewustzijn - alles gaat naar de goden en vermeerderd ze, dat wil zeggen, ze worden meer manifest en krachtiger op aarde en in het aardse bestaan en in dienst van de mens.

Het offer dat de mens aan de goden brengt, betekent de sadhana, de innerlijke discipline die hij volgt waarmee hij zijn wezen met zijn mentale, vitale en fysieke gesteldheden verheft tot steeds hogere potenties op aarde. De toewijding van de normale krachten en vermogens aan de goden betekent zuivering en bevrijding van de banden van onwetendheid en egoïsme. Dit dient om de goden voor ons levend te maken, ze dichterbij ons aardse leven, bij ons normale bewustzijn te brengen. Dit is wat bedoeld wordt met het vermeerderen van de goden - de plicht of schuld van de mens aan de goden. Als antwoord daarop is er een overeenkomstige geste van de goden: met hun onsterfelijke werkelijkheid wonen zij in ons en vullen zij ons wezen met hun goddelijke eigenschappen, hun licht, hun energie, hun vreugde, hun onsterfelijkheid zelf. De mens vermeerderd de goden en de goden

vermeerderen de mens, en door hun wederzijdse vermeerdering bereiken zij de hoogste vermeerdering, de goddelijke status, zo zegt de Gita.

Nu gaan we voorbij de goden, naar de oorsprong zelf, God, de Allerhoogste. Wat is de schuld die God, de Allerhoogste, de Goddelijke, aan ons mensen verschuldigd is? Wij zijn God alles verschuldigd, ons leven, ons bestaan, onze ziel en de substantie die Hij ons heeft gegeven, dus hoe is Hij ons iets verschuldigd? Wat voor soort schuld heeft Hij op zich genomen die Hij aan zijn schepsel, de mens, moet betalen? Vooral omdat hij de Goddelijke Vader is, moet hij de leiding nemen over zijn eigen schepping, toezien op de groei en de bloei ervan en vervulling. Inderdaad, dat is de rol van het Goddelijke in ons (en boven ons en om ons heen): dat is Zijn werk, het Goddelijke Werk. Omdat Hij ons uit Zijn bewustzijn heeft geplaatst (voor een speciale ervaring van groei en ontwikkeling), is het ook Zijn werk (en plicht) om ons tot Hem terug te brengen: na een proces van zelf-scheiding een proces van zelf-integratie. Zolang de mens een afzonderlijk bewustzijn is, moet hij dit afzonderlijke bewustzijn toewijden, verheffen en verenigen met het gehele wezen en bewustzijn. Zo lost hij zijn schuld aan het Goddelijke in, en de wederkerende genade van het Goddelijke is de kwietschelding van de schuld die Hij aan Zijn schepselen verschuldigd is.

Wat over de mens is gezegd, is evenzeer van toepassing op de aarde. Het lot van de mens is het lot van de aarde, evenals het lot van de aarde het lot van de mens is. Want de mens is een aards schepsel, wordt geboren uit de aarde en groeit met de groei van de aarde; evenzo groeit de aarde met de groei van de mens.

In werkelijkheid is het God's groei in mens en aarde die weerspiegeld en belichaamd wordt in de groei van mens en aarde. De schuld waarover gesproken wordt, is de schuld van God zelf aan zichzelf. Met andere woorden, het is een werk, een missie die Hij zelf op zich heeft genomen voor Zijn eigen mysterieuze vreugde van het bestaan.

De aarde gaat vooruit door de mens, die haar bloei is, en de mens gaat vooruit door zijn vertegenwoordiger, de hogere mens, die nog grotere potenties van God's schepping onthult en belichaamt, en die het voorrecht heeft zo bewust te zijn dat Hij contact kan maken met de goden en God Zelf - hij is meester van de levenskracht (*aśwapati*); hij beklimt de toppen en brengt de hemelse rijkdommen en de Goddelijke Genade naar de aarde, die alles vervult en alle schulden in kredieten omzet.

Lezingen in "Savitri"

(1)

Een wachter van de troosteloze afgrond
Die de lange kwelling van de wereld erfde,
Een roerloze gedaante van hoge en goddelijke Pijn
Die staarde in de Ruimte met starre onverschillige ogen
Die verdriet's tijdloze diepten zagen, maar niet leven's doel.
Gekweld door zijn strenge goddelijkheid,
Gebonden aan zijn troon, verwachtte hij onbevredigd
Het dagelijkse offer van haar niet geweende tranen.³¹

Het diepste en meest fundamentele mysterie van het menselijk bewustzijn (en in feite van het aardse bewustzijn) is niet dat er een onveranderd oerwezen is als fundament, een wezen gemaakt van de stof van onwetendheid, gewetenloosheid en traagheid, oftewel Materie: het is dit dat het ondergedompelde wezen niet slechts dode materie is, maar een geconcentreerde, een gestolde vlam, als het ware, een onderdrukte aspiratie die innerlijk brandt, des te heviger omdat het niet gearticuleerd en openlijk aanwezig is. Het oerwezen is datgene wat in zijn schoot het oorspronkelijke wezen herbergt. Dat is de Onbewuste Godheid, de Goddelijkheid in pijn - Mater Dolorosa - het Goddelijke Wezen dat zichzelf volledig verloor toen het werd getransformeerd tot Materie en toch altijd wordt gekweld door de oestrus van een geheime vlam die het ertoe drijft zichzelf te kennen, zichzelf te vinden, zichzelf weer te zijn. Het is Rudra, de Energie opgerold in Materie en voortschrijdend naar een progressieve evolutie in licht en bewustzijn. Dat is wat Savitri, de universele Goddelijke Genade die materieel en menselijk is geworden, in de kern van haar wezen vindt, het veld en centrum van geconcentreerde strijd, een duizendjarige aspiratie versteend, een verdriet van eeuwen gestold, een godheid eenzaam en verdoofd in een trance. Deze godheid moet ontwaken en werken. De god moet wreed zijn voor zichzelf, want zijn goddelijkheid eist dat hij zichzelf moet overstijgen, hij kan niet aftreden, de Natuur haar eigen weg laten gaan, het inferieure pad van gemak en ontsnapping. De godheid moet zijn volle autoriteit uitoefenen, al haar druk op zichzelf uitoefenen - tapas taptvā - en door deze hitte van incubatie de energie vrijmaken die leidt naar het licht en de hoge vervulling. Ondertussen is de taak niet gemakkelijk. De goddelijke zoetheid en zorgzaamheid daalt neer op deze geharde godheid: maar de traagheid van het Onbewuste, de 'Pani', verbergt het licht nog steeds in zijn rotsachtige grot en wil het niet vrijgeven. De Goddelijke Genade, verzacht door alle tranen van liefde, medeleven en tederheid die zij heeft verzameld voor de arbeidende godheid, heeft medelijden met het harde lot van een mensheid die vastzit aan het materiële leven, maar verlangt en smacht naar vrijheid. De godheid is niet getroost of

³¹ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 28, pp. 10.

tevreden totdat die vrijheid is bereikt en licht en onsterfelijkheid zijn vrijgekomen. De Genade werkt langzaam, misschien moeizaam maar zeker aan dat doel: de steen zal slijten en smelten op een dag. Is die noodlottige dag aangebroken?

Dat is de betekenis van het menselijk leven, de waarde van zelfs het meest gewone menselijke leven. Het is het terrein van een "hevig debat", "een felle vraag", een voortdurende strijd tussen de twee tegengestelde of liever polaire krachten, de wil of het streven "te zijn" en de wil van inertie "niet te zijn" - de wrijving, om een Vedisch beeld te gebruiken, van de twee stokken van het heilige offerhout, arani, waaruit de vlam moet ontspringen. De pijn en het lijden waaraan mensen onderworpen zijn in dit ongelukkige tranendal - lichamelijke ziekte en onvermogen, levensfrustratie of mentale verwarring - zijn symbolen en uitingen van een diepere, fundamentele pijn. Die pijn is de pijn van de bevalling, de weeën voor de geboorte en incarnatie van een godheid die slaapt of dood is. Inderdaad, het lijden en de ellende van het leven zijn zelf krachtige instrumenten. Zij leiden onvermijdelijk tot de Zaligheid, zij zijn de brandstof die het Vuur van Extase aanwakkert, versnelt en versterkt, dat zal oplaaien op de dag van de overwinning in het volledige en integrale spirituele bewustzijn. De kringloop van het gewone leven is niet ijdel of betekenisloos: de ogenschijnlijk onschuldige momenten en gebeurtenissen zijn de stappen van de marcherende Goddelijkheid. Zelfs het meest alledaagse leven is het heilige offerritueel dat voortschrijdt door de offers van onze ervaringen, bitter of zoet, naar de openbaring en vestiging van de onsterfelijke godheid in de mens.

(2)

Savitri, de Goddelijke Genade in menselijke vorm, is op aarde. Het Goddelijke Bewustzijn heeft zijn eigen opperste transcendentale status verlaten om het menselijk bewustzijn binnen te treden en deel te nemen aan het aardse leven: het heeft een sterfelijk lichaam aangenomen om hier beneden te leven en te verblijven. Alleen zo kan zij de lagere dierlijke natuur transformeren in de goddelijke natuur, de mens verheffen tot godheid, van de aarde de hemel maken:

Een verkwisting van haar rijke goddelijkheid,
Haar zelf en alles, wat zij was, heeft zij de mens geleend,
In de hoop haar grotere wezen in te planten
En te acclimatiseren in hun lichaam's levens,
Zodat de hemel ingeboren zou kunnen groeien op sterfelijke
bodem.³²

Maar de taak is niet gemakkelijk. Het vlees is zwak: het is niet in staat de adem van onsterfelijkheid vast te houden of te ontvangen. Niet alleen dat, het heeft een positieve afkeer, een kwade wil: het is weerbarstig, afkerig van de aanraking van de geest. Materie is dof en stom, donker en onbuigzaam: sterfelijkheid houdt jaloers en exclusief van haar sterfelijke thuis en klampt zich

³² Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 28, p. 7.

eraan vast. Het aardse wezen weet niet, kan de gave, de weldaad die hem wordt gebracht, tot aan zijn deur, niet waarderen: hij hoeft het slechts te ontvangen en te aanvaarden om gered te worden van alle onwetendheid en verdriet, machteloosheid en dood. De Goddelijke Moeder is zichzelf vergeten, heeft zichzelf zo klein gemaakt en zo dicht bij de aarde en zo verbonden met de aarde als ieder aards wezen, zoals ieder van ons, heeft alle beperkingen en vernederingen op zich genomen, de hele last van een aards leven, en is met haar aanwezigheid in deze sterfelijke atmosfeer verrijkt. Maar

Het is moeilijk aardenatuur's verandering te overtuigen;

Sterfelijkheid draagt eeuwigheid's aanraking slecht:

Het vreest de zuivere goddelijke intolerantie

Van die aanval van ether en vuur;

Het moppert tegen haar smarteloze geluk,

Slaat bijna met haat het licht af, dat zij brengt;...³³

Omdat echter 'de sterfelijkheid de aanraking van de Eeuwige slecht verdraagt', is de Eeuwige ook intolerant ten opzichte van de sterfelijke natuur – alleen is het niet intolerant op de onwetende, blinde, kieskeurige, zwakke menselijke manier, maar op een goddelijke manier, want het is gewapend met wapens van licht en kennis, het valt met zijn lichtgevende kracht, de energie van ether en vuur, de hogere en edelere elementen aan tegen de dichte, donkere, stomme aarde, het laagste element dat het menselijk bewustzijn omhult. Inderdaad, de sterfelijkheid is betoverd door de verstrengelde straal van vreugde en verdriet, van lachen en tranen, van licht en schaduw en kan de onvervalste, pure vreugde van de Eeuwigheid niet aanschouwen. Het is buiten adem in de serene, ijle lucht van de onsterfelijkheid; het verlangt naar de vaste grond, de modder en het slijm. Het menselijk bewustzijn is op de vlucht voor de Hemelse Hond door de gangen van de Tijd, en toch zal het uiteindelijk gevangen worden en volledig getransformeerd worden in de goddelijke omhelzing tot de essentie van het Goddelijke Zelf. Al de onwil, het protest en verzet zijn bedoeld om de uiteindelijke vereniging te smeden en te smeden tot iets volmaakts, foutloos en absoluuts.

³³ Sri Aurobindo: Saivitri, SABCL, Vol. 28, p. 7.

Aantekeningen over "Savitri"

Narads Bezoek aan Koning Aswapathy³⁴

Devarshi Narad voer, zoals gebruikelijk, door de ruimte met zijn Vina, liederen zingend van onschuld en vreugde. Hij bevond zich in de hogere, lichtende hemelen, de wereld van geluk, van licht en heerlijkheid, zijn hart vol goddelijke gelukzaligheid en zijn muziek weergalmend de muziek van zijn hart. Nu dacht hij eraan om af te dalen, naar de lagere ruimtes, gebieden dicht bij de aarde. En toen hij de aardse atmosfeer binnenging, veranderde de toon en het temperament van zijn muziek. Met de toenemende schaduw van de aarde sloop er een duisternis binnen in het heldere bereik van zijn muziek en bewustzijn. In plaats van vrede, liefde en vreugde, wendde zijn muziek zich tot thema's van verdriet, strijd, gevecht en ondergang – van groot heldendom, overwinning en de ultieme vervulling van het menselijk lot. In en door deze donkere periode ontstond er langzaam een nieuwe straling, de komst van een nieuwe overwinning voor het menselijk bewustzijn – de mogelijkheid voor de mens om van dier tot goddelijkheid te stijgen.

Narad zelf vertegenwoordigt een goddelijke voltooiing van de mens. Hij is een devarshi, dat wil zeggen dat hij door zijn tapasya (ascetische oefeningen) en spirituele groei zijn menselijkheid heeft overstegen en zich heeft ontwikkeld tot een goddelijk, onsterfelijk wezen. Nu is zijn speciale taak om een rondtrekkende engel te zijn - de wereld te overzien, haar te helpen in haar voortgang, de mensheid de hulp te brengen voor haar voorwaartse mars, zodat zij met succes kan strijden tegen de vijanden, de vijanden kan overwinnen en de glorie van goddelijke onsterfelijkheid kan verwerven.

Zinnen uit Savitri:

(1)

Een Ziener was geboren, een schijnende Gast van Tijd.
Voor hem hield denkvermogen's beperkende firmament boven op.
In het griffioen aanzicht van Dag en Nacht
Werd een opening gescheurd in het alles verbergende gewelf;
De bewuste einden van het wezen rolden zich terug
De landsgrenzen van de klein persoon vervielen,
Het eilandego verbond zich met het continent.
Overstegen was deze wereld van starre beperkende vormen:
Leven's barrières openden naar het Onbekende.³⁵

³⁴ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 29, p. 415.

³⁵ Sri Aurobindo: Saivitri, SABCL, Vol. 28, p. 25.

Noten:

Griffioen = Gouden Havik
+
Gevleugelde Leeuw

Het doordringende oog van verheven aspiratie
+
Opwellende energie van het pure vitale

Denk aan Vishnu's Garuda
+
Durga's leeuw

Met deze tweelingkrachten steek je veilig de grens over tussen het lagere en het bovenste halfroond - de schemerwereld (Nacht en Dag) - Griffioen is de beschermende God van deze doorgang - *Dvārapālaka*.

(2)

Dan strekt het grenzeloze oneindige's laatste uitgestrekte zich,
Het kosmische imperium van het Bovenmentale,
Tijd's bufferstaat, die grenst aan de Eeuwigheid,
Te onmetelijk voor de ervaring van mensen's ziel:
Alles hier verzamelt zich onder één gouden hemel:
De Vermogens, die het kosmosstation bouwen,
Betrekken dit huis van oneindige mogelijkheid;
Iedere god bouwt vandaar zijn eigen natuur's wereld;
Ideeën worden in slagorde opgesteld als een groep van sommen,
Die ieder zijn compagnie van stralen opstelt.
Denken dromt in massa's samen, gegrepen door één
beschouwing:
Heel de Tijd is één lichaam, de Ruimte één enkele blik:
Daar is de Godheid's universele blik
En daar zijn de grenzen van onsterfelijke Denkvermogen:
De lijn, die de hemisferen deelt en verenigt,
Sluit de arbeid in van de Goden
En schermt de eeuwigheid af van het gezwoeg van de Tijd.³⁶

³⁶ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 29, pp. 660-661.

Noten:

Ideeën worden in slagorde opgesteld als een groep van sommen,
Denken dromt in massa's samen, gegrepen door één
beschouwing...

Het beeld is dat van de samenstelling van een leger of dat van een wiskundige reeks (bijv. een rekenkundige of meetkundige reeks). Het is samengesteld uit geregulariseerde eenheden van verschillende waarden (*groep van sommen*), maar allemaal gemeten en definitief en precies - bijvoorbeeld in het geval van een leger - compagnie, brigade, bataljon, leger - een oplopende schaal, het geheel vormt ook één grote eenheid, in één oogopslag te overzien - dat is de aard van de visie van het bovenmentale.

Merk op dat een eenheid een som is van subeenheden - zelfs de ultieme eenheden zijn samengesteld (massa's, in het geval van grotere eenheden) - bijvoorbeeld molecuul, atoom, deeltje (nucleon), punt.

(3)

Ik zag de Almachtige's vlamme pioniers
Over de hemelse rand komen, die zich naar het leven keert,
In stromen omlaag komen langs de amberen trappen van geboorte;
Als voorlopers van een goddelijke veelvuldigheid
Kwamen zij uit de paden van de morgenster
In het kleine kamertje van het sterfelijke leven.³⁷

Noten:

Het geheel verwijst naar de Nieuwe Schepping die van bovenaf neerdaalt - nu naar het psycho-vitale of fysico-vitale of zelfs het subtiële fysieke vlak. Deze Nieuwe Schepping is de schepping van de Goddelijke Liefde - de Moeder's Liefde.

Morgenster - Venus, Godin van de Liefde - belichaamt de Nieuwe Schepping.

Amberkleur die een bepaald bewustzijnsniveau vertegenwoordigt. Geel + rood + een vleugje bruin - fysico-vitaal of zelfs subtiel fysiek vlak - de Nieuwe Schepping daalt neer op dat vlak.

³⁷ Sri Aurobindo: Savitri, SABCL, Vol. 28, p. 343.

De Openingsscène van "Savitri"

Het was het uur voor de Goden ontwaken. Pas wanneer de goden ontwaken, begint het licht op aarde te verschijnen. Anders is het hier de hele nacht, zwart, ondoordringbaar en ondoorgrondelijk. De schepping zelf begint inderdaad met het ontwaken van de goden. Wanneer de goden slapen, is er sprake van niet-bestaan - *tama āsīt tamasā gūḍhamagre* - 'in het begin werd de duisternis verzwoegen door duisternis'. Dit is de *asat*, het niet-zijn, dit is de *acit*, het onbewuste, dit is de zwartste nacht. De Bijbel spreekt ook over een soortgelijke duisternis - Jobs verschrikkelijke visioen: "Een land van duisternis, als de duisternis zelf; en van de schaduw des doods, zonder enige orde en waar het licht als duisternis is."³⁸ De lamp van het bewustzijn is nog niet ontstoken. De donkere leegte strekt zich uit over het pad van de schepping die nog moet komen, het licht dat zal komen. Deze schaduw is de ontkenning van het licht erachter, het is de oorsprong van de schepping. Het wordt gepresenteerd als het louter materiële universum, schijnbaar dood en droog, het volkomen onbewustzijn zonder enig teken van bewustzijn. En de aarde lijkt er deel van uit te maken, een schaduw in de schaduw, een donkere vlek die ronddraait in een donkere massa.

Het is de pre-schepping, zou je kunnen zeggen, de schepping vóór de schepping - de schaduw schepping. We weten dat toekomstige gebeurtenissen hun schaduw vooruitwerpen, als een soort waarschuwing, voorgevoel: dat is de donkere boodschapper, de heldere boodschapper zal volgen. Want het is tenslotte Zijn schaduw - "En in de middernacht wordt zijn schaduw geworpen."

De oorspronkelijke onbewustheid is een niet-bestaan, een nihil waarin al het bestaan is opgerold en opgelost, een oneindige niet-entiteit of nul. Dit is de nul hier beneden, aan de achterkant van de realiteit. Maar er is nog een nul daarboven, voorbij het superbewustzijn, de *Sunya*, voorbij Sachchidananda. Daartussen ligt de wereld van de nacht, de wereld van de zwangerschap waar de Goden slapen. Toen het Goddelijke, het Ene ondeelbare bestaan, de eerste beroering voelde en bewogen werd om te scheppen, verdeelde Hij zichzelf en wierp Hij zichzelf als het ware uit zichzelf. En het Licht en het Bewustzijn van Zijn Wezen sprongen onmiddellijk in duisternis en onbewustzijn. Dat is de involutie van de Allerhoogste in het materiële bestaan.

Deze oorspronkelijke duisternis is de baarmoeder van de schepping, het is iets vergelijkbaars met Hiranyagarbha van de Indiase traditie. Het bevel is van het Allerhoogste gekomen om deze duisternis - zijn alter ego - te doen herrijzen, en Hij zendt het boodschapperlicht neer. Dus de Goden staan op het punt wakker te worden, er is een beroering in hun slaap. De schepping als manifestatie begint wanneer de eerste lichtstraal de duisternis raakt. Dat is het moment waarop de goden hun ogen openen. Maar de betovering van de duisternis keert terug en slokt het licht op.

³⁸ Boek Job. 10.21

Ook de aarde, één met de omringende massa van duisternis en onbewustzijn, slaapt en is gevoelloos. Ze moet ontwaken en aan haar reis beginnen, voorwaarts bewegend, haar geheime mysteries onthullend naar de opperste openbaring, de Goddelijke incarnatie in materie. De Goden zijn ontwaakt, om de aarde te wekken. Een eerste straal wordt neergezonden en raakt als het ware de slapende Moeder. De Goddelijke Straal is als een vinger van een kind dat haar moeder aanraakt, als het ware proberend haar ogen te openen en naar haar kind te kijken. De eerste straal komt echter niet als een streling voor het inerte wezen van de duisternis, het is een scherpe prik, zelfs een harde slag. Zo is de eerste impact van licht op dode materie; en het licht wordt teruggeworpen, als een onwelkome indringer, in waar het vandaan kwam; en de duisternis kruipt in zijn oude groef. De tweede fase komt wanneer de impact niet als pijn of iets totaal vreemds en ongewoons wordt ervaren; de aanraking ervan wordt als iets zo iets, iets dat een eeuwige wond geneest. Maar ook dit duurde niet lang en het licht moest weer terugkeren.

Dit zijn de opeenvolgende dageraadsmomenten waarover de Vedische Rishi's spreken, waardoor het licht en het bewustzijn in het duistere onbewustzijn geleidelijk groeit, in omvang toeneemt en kracht toeneemt. De voortdurende afdaling van het licht naar de aarde brengt de verandering teweeg op aarde, die evolutie wordt genoemd, dat wil zeggen, de transformatie van de duistere onbewustheid hier beneden in het oorspronkelijke Superlicht waarvan het de schaduw was die werd uitgeworpen vanwege de oorspronkelijke scheiding van de Bron.

Savitri vertegenwoordigt zo'n goddelijke dageraad op een cruciaal moment in het aardse leven. Zij belichaamt het hele verleden van de schepping en laat in haar leven zien hoe dat verleden door de alchemie van Goddelijke Genade wordt getransformeerd tot een glorieuze toekomst - de onvermijdelijke bestemming die de mens en aarde te wachten staat.

Het Menselijke Goddelijke

(I)

HET OVERLIJDEN VAN SATYAVAN

Dit was de dag, dat Satyavan sterven moest.

De dag is aangebroken, de noodlottige dag, de laatste dag van de twaalf gelukkige maanden die ze samen hadden doorgebracht. Ze wist het, het was voorspeld, het was voorzien. En ze had zich er al die tijd op voorbereid, met een diepgewortelde pijn in haar hart, die ze aan niemand had onthuld, zelfs niet aan haar moeder, zelfs niet aan Satyavan. Satyavan was onschuldig als een kind, zich niet bewust van het lot dat hem te wachten stond. De twee verlieten de kluizenarij en gingen het bos in; want ze wilde samen met Satyavan ronddwalen te midden van het weelderige groen waar Satyavan zijn jongensjaren had doorgebracht. Ze hield Satyavan op de voet, ze wilde niet overvallen worden:

Liefde in haar boezem, verwond met de getande sneden
Van angst, kermde bij iedere stap van pijn
Schreeuwend, “Nu, nu misschien zal zijn stem voor altijd
zwijgen...”³⁹

Ze liep als het ware op haar tenen, bijna buiten adem, het einde moest snel naderen.

Haar leven was nu in seconden, niet in uren,
En zij was zuinig op ieder moment,⁴⁰

Satyavan hakte speels met een vrolijke bijl een tak van een boom om en op zijn lippen:

...hoge flarden van een wijze's lied,
Dat veroverde dood en verslagen demonen deed klinken,⁴¹

Plotseling overviel hem het noodlot, hij voelde een bijtende pijn door zijn lichaam en een binnendringende verstikking omsingelde hem. Hij wierp de bijl weg en riep naar Savitri:

“Savitri, een pijn
Doorkliefde mijn hoofd en borst...”

³⁹ Sri Aurobindo: Saivitri, SABCL, Vol. 29, p. 563.

⁴⁰ Idem.

⁴¹ Idem.

Een zodanige pijn verscheurt mij...
Laat mij voor even mijn hoofd leggen op uw schoot..."⁴²

Savitri zag het einde naderen en was er klaar voor:

Alle smart en vrees waren nu in haar dood
En een grote kalmte was neergedaald.⁴³

Zijn leven vloeide weg en

Hij riep uit in een klampende laatste wanhoop,
"Savitri, Savitri, O Savitri,
Buig omlaag, mijn ziel, en kus me, terwijl ik sterf. "...
Zijn wang drukte op haar gouden arm. Zij zocht
Zijn mond nog met haar levende mond, alsof zij
Zijn ziel kon terug overreden met haar kus;
Werd toen gewaar, dat zij niet langer alleen waren.
Iets was daar gekomen, bewust, onmetelijk en verschrikkelijk.
Zij voelde dicht bij haar een stille immense schaduw ... ⁴⁴

De Dood is gekomen om zijn prooi op te eisen, Satyavan moet gaan en Savitri achterlaten.

(2)

DE INTERZONE

De Dood neemt Satyavan mee, de stralende ziel van Satyavan. De Grote Schaduw gaat voorop, Satyavan volgt en Savitri klampt zich vast aan zijn voetstappen. De Dood zag Savitri achtervolgen, hij draaide zich om en probeerde haar van de achtervolging af te brengen. Savitri weigerde terug te keren. De Dood waarschuwde haar, het was al een verkeerde en afwijkende daad die ze had begaan om in haar aardse, persoonlijke wezen over te gaan naar zijn sfeer. Het is nu tijd om terug te keren. Savitri antwoordde dat ze alleen met Satyavan in zijn aardse lichaam zou terugkeren. De Dood werd ongeduldig en antwoordde: "Je vraagt om het onmogelijke. Je wilt terug naar de aarde voor aards geluk. Dat kun je in overvloed hebben zonder Satyavan. Satyavan is voorbijgegaan en er is geen terugkeer voor hem." Maar Savitri bleef vastberaden:

"Ik eis Satyavan terug zoals hij was, mijn geluk is alleen met hem."

⁴² Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 564.

⁴³ Idem.

⁴⁴ Idem., p.565.

Terwijl ze verder trokken, beklommen ze steeds hogere bestaansgebieden. En een verandering kwam zichtbaar in Savitri. De Dood legde haar uit dat geluk op aarde of in het aardse leven niet het allerbelangrijkste is. Het allerbelangrijkste is de maya van het aardse leven, dat tranendal, af te werpen en op te stijgen naar de bron, de oorsprong van de schepping, de oneindige vrede en stilte. Terwijl de Dood zich terugtrok naar die ultieme Leegte, manifesteerde de Goddelijkheid die Savitri was, de machtige Godheid die een menselijke gedaante had aangenomen, zich steeds meer en verspreidde een grote gloed, een machtige kracht, om haar heen. Ze was de helen van de Dood binnengegaan en had zich geïdentificeerd met de Dood zelf, die het Goddelijke Zelf is. In dat grote brandende Licht werd de Dood verteerd en opgelost.

Verdween de verschrikkelijke universele Schaduw,
Verdwijnend in de Leegte, vanwaar het kwam...
En Satyavan en Savitri waren alleen.⁴⁵

Ze staan oog in oog met het allerhoogste Goddelijke. Er is nog een laatste keuze te maken. De dood is vernietigd en onsterfelijkheid bereikt. Men kan daar rusten en genieten van eeuwige onsterfelijkheid, voorbij de sterfelijke schepping. Maar er is een grotere bestemming voor de menselijke ziel. Onwetendheid is inderdaad duisternis, maar alleen het Licht binnengaan is een grotere duisternis binnengaan. En Savitri heeft de onsterfelijkheid bereikt als mens, als menselijke persoonlijkheid. Zij moet die onsterfelijkheid naar de mens op aarde brengen. Ze verwerpt de eeuwige dag en keert terug naar de schemering van de sterfelijkheid met al haar onsterfelijke gestalten, zodat de mensheid in die vorm herbouwd kan worden.

Zo dalen Satyavan en Savitri neer uit de Allerhoogste hemelen, neerstromend als een zegen van de hemel, door etherische atmosferen, geleidelijk de structuur van een aardse vorm aannemend totdat ze hun materiële lichaam weer op deze concrete aarde vonden.

Een vermogen neigde naar omlaag, een geluk vond zijn thuis.
Over de wijde aarde broedde de oneindige gelukzaligheid.⁴⁶

(3)

DE TERUGKEER

Satyavan lag op het groene grasveld, over hem en rondom spreidden groene takken hun vredige gelukzaligheid uit. Zijn hoofd rustte op de schoot van Savitri - precies zoals hij lag in het laatste noodlottige uur, oog in oog met de machtige schaduw - alsof er geen kloof of onderbreking was geweest, de

⁴⁵ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 668.

⁴⁶ Idem., p, 712

grote tussenliggende ervaring was slechts een vluchtige visie en niet het tijdloze kruisigingsritueel dat het in de andere sfeer leek te zijn. Maar nu

Voelde de ontwakende blijheid van haar leden
Het gewicht van de hemel in zijn ledematen...
En heel haar leven was bewust van zijn leven...
Zij was nog een keer menselijk, aarde's Savitri,
Maar voelde in zichzelf een grenzeloze verandering.⁴⁷

Het wezen van Satyavan was daar:

Zuiver, gepassioneerd met de passie van de goden.
Verlangen roerde zijn vleugels niet; want alles was gemaakt
Tot een overwelving van hemelse stralen,
Zoals de geabsorbeerde beheersing van de hemel over de vlakte,
Hemel's neerbuiging om de aarde van alle kanten te omarmen...⁴⁸

Satyavan wendde zich nu tot Savitri, vage herinneringen kwamen in hem op en hij riep vol verwondering uit:

“Vanwaar hebt gij mij gevangen teruggebracht, in ketenen van liefde,
Naar u en zonneschijn's muren, o gouden straal
En schatkist van alle lieflijkheid, Savitri,
Godheid en vrouw, maanlicht van mijn ziel?”⁴⁹

Terwijl hij haar aankeek, groeide zijn verwondering steeds meer met een nieuwe vlam van aanbidding in zijn ogen en hij riep opnieuw uit:

“Welke hoge verandering is er in u, O Savitri?
Stralend waart gij altijd, een stille en zuivere godin,
En toch dierbaarder voor mij door uw lieflijke menselijke delen,
Die de aarde u gaf en u nog goddelijker maakten.”⁵⁰

Het belichaamde Goddelijke verwerpt of minimaliseert het menselijke niet; Integendeel vergroot en verheft het dit aardse wezen. Het is een radicale verandering die plaatsvindt in de inhoud en in een bepaalde modaliteit van de vorm, maar de essentiële vorm en inhoud blijven behouden - enigszins vergelijkbaar met het proces van fossilisatie - sterfelijkheid wordt eruit geperst en alles wordt gevormd in onsterfelijkheid; de Goddelijkheid is er in al haar

⁴⁷ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 715.

⁴⁸ Idem., p. 716.

⁴⁹ Idem., p. 717.

⁵⁰ Idem., p. 718.

volheid, maar er wordt de verfijning aan toegevoegd die de aarde aan de mens schenkt.

En zo zegt Savitri:

“We hebben identiteit gedragen met de Allerhoogste
En zijn bedoeling gekend in onze sterfelijke levens...
Toch is niets verloren van de sterfelijke liefde's heerlijkheid.
Hemel's aanraking vervult, maar maakt onze aarde niet
ongedaan...
Nog steeds ben ik zij, die naar u toekwam, midden in het gemurmel
Van zonverlichte bladeren aan deze rand van dit bos;
Ik ben de Madraan, ik ben Savitri.⁵¹

Dit is menselijk zoals menselijk kan zijn, de essentie van de mensheid;
want het is menselijk op goddelijke wijze.

⁵¹ Sri Aurobindo: Saivriti, SABCL, Vol. 29, p. 719.

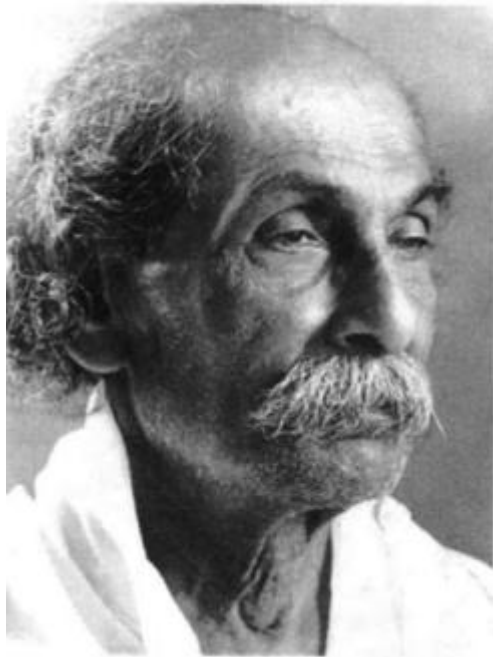
Appendix

Het verhaal van Satyavan en Savitri wordt in de Mahabharata verteld als een verhaal over echtelijke liefde die de dood overwint. Maar deze legende is, zoals blijkt uit vele kenmerken van het menselijke verhaal, een van de vele symbolische mythen van de Vedische cyclus. Satyavan is de ziel die de goddelijke waarheid van het zijn in zich draagt, maar is afgedaald in de greep van de dood en onwetendheid; Savitri is het Goddelijke Woord, dochter van de Zon, godin van de allerhoogste Waarheid die neerdaalt en geboren is om te redden; Aswapati, de Heer van het Paard, haar menselijke vader, is de Heer van Tapasya, de geconcentreerde energie van spirituele inspanning die ons helpt op te stijgen van het sterfelijke naar het onsterfelijke; Dyumatsena, Heer van de Lichtende Legerscharen, vader van Satyavan, is de Goddelijke Geest die hier blind is geworden, zijn hemelse koninkrijk van visie heeft verloren, en daardoor zijn koninkrijk van glorie. Toch is dit geen loutere allegorie, de personages zijn geen gepersonifieerde eigenschappen, maar incarnaties of emanaties van levende en bewuste Krachten waarmee we concreet contact kunnen maken en die menselijke lichamen aannemen om de mens te helpen en hem de weg te wijzen van zijn sterfelijke staat naar een goddelijk bewustzijn en een onsterfelijk leven.*

SRI AUROBINDO

Referenties van artikelen

1. Savitri: Verzamelde Werken, deel 4; De Yoga van Sri Aurobindo, Deel Tien.
2. God's Schuld: Verzamelde Werken, Deel 4; De Yoga van Sri Aurobindo, Deel Tien.
3. Lezingen in "Savitri": Verzamelde Werken, deel 3; De Yoga van Sri Aurobindo, Deel Vier.
4. Notities over "Savitri": Verzamelde Werken, Deel 6, p. 44.
5. De Openingsscène van "Savitri": Verzamelde Werken, deel 4; De Yoga van Sri Aurobindo, Deel Elf.
6. Het Menselijke Goddelijke: Verzamelde Werken, Deel 5; Licht der Lichten.

Nolini Kanta Gupta

Dromer en revolutionair, taalkundige, geleerde, criticus, dichter, filosoof en man van diepe spirituele realisatie, Nolini Kanta Gupta staat vooraan onder de mannen van deze eeuw die voorbestemd zijn hun stempel te drukken op toekomstige generaties. Geboren op 13 januari 1889 in een gecultiveerde en welgestelde familie in Bengalen, kwam hij al vroeg in zijn tienerjaren onder de invloed van Sri Aurobindo, de revolutionair bij uitstek en "een machtige profeet van het Indiase nationalisme" van die tijd. Nadat hij een jaar in de gevangenis had doorgebracht als verdachte in de historische Alipore-bomaanslagzaak, werd hij onder de hoede genomen door Sri Aurobindo en bij hem bleef hij sindsdien. Hij overleed op 7 februari 1984 in de Sri Aurobindo Ashram.